

ВІТРЯК НА ПЕРЕХРЕСТЮ

ВІРА ВОВК

РІО-ДЕ-ЖАНЕЙРО

2018

Обкладинка ВВ

Авторка послуговується правописом Г.
Голоскевича

Усі права застережені

ДУМКИ Й ПОДІЇ

Я вирішила записувати все, що життя, як довго воно свідоме, мені дарує. Може ці записки будуть колись комусь потрібні, або принаймні цікаві. Не маю на думці бути комусь дороговказом, бо сама я деколи непевна в словах і рішеннях, але завжди прошу небесної допомоги і намагаюся її слухати.

Це, гадаю, мимо всіх непослідовностей, є моєю єдиною цнотою.

2.VII. 2017

До мене звернулася молода Ольга Фразе-Фразенко з проханням перечитати 238 сторінок її поезій і сказати про них свою думку. По довгім часі я впоралася з завданням і відповіла:

Дорога Олю!

Я врешті перечитала Ваші зібрані вірші. Враження велике, бо Ви добре володієте мовою, хоч, особливо найновішим віршам треба ще перегляду, щоб позбутися

варваризмів (на взір «кататися») і всяких американських слів, які мають українські відповідники). Слід виправити такі постійні в теперішній літературі гріхи, як «не можу закінчити книгу» (має бути «книги»), чи «не палить траву» (замість «трави»).

На мою скромну думку, у Вас вірші різної якості: від дуже добрих (як «Майданек»), середніх і таких, яких я сміло позбулася б.

Ідеться про те, що поезію пишеться не тільки для себе, але й для читача, і йому треба передати якусь вістку: то може бути опис, враження, ідея, переживання, естетична картина, але не жмут різних непов'язаних первнів, з якими не знаєш, що робити, особливо різних гидот, яких і так повно на світі.

Пробачте за щирість, але Ви бажали моєї думки, правда? Я вірю в Вас, як справжнього поета, що шукає найвищого: Любови, себто Бога.

Обіймаю й цілую сердечно – ВВ.

Оля погодилася з моїми поглядами й просила порадити їй, які вірші слід виключити зі збірки. Я відповіла:

Дорога Олю!

Щоб сповнити Ваше бажання, я мусіла б ще раз перечитати Вашу книгу, а це мені дуже трудно, то в мене поступова дегенерація сітківки.

Зрештою, таке питання мусить розв'язувати сам автор. Будьте критичною до власного слова. Питайте себе, що з написаного має вагому думку, а що є тільки дзеленьканням слів. Я раджу Вам не наповнювати своїх віршів різними аномаліями сучасності. Ви є донька народу, в дійсності якого є багато болючіших питань.

Наповніть свою поезію Любов'ю і Красою, бо вони – вічні.

Сердечно обнімаю Вас і Ваш квартет, разом із бабусею – ВВ

24. IX.17

Сьогодні прийшла поетична відповідь Ігоря
Калинця на мою «Вселенну Містерію».

Відразу після прочитання
«Вселеннох Містерії»

Semper tiro

(Школяр)

Хіба це не про Неї,
що завжди новеньку книжечку
проковтує одним махом?

Хіба це не про Неї,
що має зелений зошит від Бога
і списує його, не одного
різдвяними буквами?

Хіба це не їй
Господь вручає свідоцтво
На Різдво, на Великдень
і на всі Божі свята,
що Вона – Поет?

Бо тільки у Неї
на тині глечик сушиться,
що на ньому пташка співає,

яка видзьобала весь мед
із зарваницького джерела.

Бо тільки в Неї є липи з дуплянками,
де гніздяться повір'я й пісні.

Бо тільки Вона одна
з ласки Божої.

22 вересня 2017 року.

(Таке свідоцтво дає тільки великий Поет і Друг)

VIII.– XI. 2017

ДАВНЄ РІО-ДЕ-ЖАНЕЙРО
(Для Т.К.)

Подумки воджу тебе
Плоським камінням давніх завулків,
Де забавлявся Дон Жоан Другий*
Серед дворянок
Із цнотливо спущеними віями
Й лукавими усмішками за вахлярами.

Поведу тебе повз зубчатку
На верх Корковадо –
Транспорт до статуї Христа,

Що колись благословила мене
На чердаку корабля з Ле-Гавре
З причалом до затоки Гванабари.

Зайдемо разом з поклоном
Чорній Богородиці Апаресіді
В костьолі Святого Юди Тадея,
Де тобі особливо слід ревно молитися.

Вступимо по дорозі
До закутка Boticário.
Там часто юні мистці
Зображують на канві для вічності
Балькони з вікнами в «мушарабі»**
Й фасади в мальованих кахлях.

Це – район Помаранчевих Садів, де живу,
Де журчить джерело імператорки
Леопольдіни,
Але існують багатші, з пляжами та казинами,
Ще й фахівцями прочистити кишеню туриста,
Як і мулятками, вмілими викрадати
Серце поета.

*Імператор Португалії

**Віконниці з дерев'яних ґратів.

ПЛЮШОВИЙ ВЕДМЕДИК

На кожній твоїй світлині –
Завжди та сама усмішка,
Плюшовий ведмедику
Мого сумного дитинства.

Ти виріс, ведмедику,
Але ще далі належиш
До світу іграшок
І любиш забавлятися
Живими забавками.

15.XI. 17

Зараз має приїхати до мене польська племінниця, Беата, внучка дядька Володимира Звонка, одруженого з полькою. Влодко рано помер, родина залишилася в польському середовищі, і не можна мати до неї інших претензій, як тільки респекту до українських родичів.

Беата скінчила студії романістики, була довший час директором туристичного б'юро в Тунізії, тепер подорожує світом і посилає мені писульки з усіх усюдів.

Про її особисті справи нічого не знаю й не буду питатися, доки сама не схоче щось розказати.

Вона буде в мене п'ять днів, опісля їде до Сальвадора в Багії. Холодильник нагородований, кімната приготована. Хочу, щоб гостя винесла з мого дому добре враження.

16.XI.17

Беата – приємна, добре вихована й самостійна особа, європейського формату. З нею нема труднощів. Вона – впорядкована, дискретна, помічна в дрібницях. Маємо однакову думку про світ і справи, що потверджує моє попереднє ставлення: слід ставити на одиницю, не на будь-яку громаду.

Недавно надійшла сумна вістка зі Львова: померла наша дорога й многотраждальна Лариса Крушельницька. Бог вибирає не по черзі, й треба вдячно використовувати кожен день, як дорогоцінний подарунок. Це вже, після Сілейди, Америки, Ванди, Армгард. Юрка Руденського,

Богдана Бойчука, Гельдера й Яреми Дольного дев'ята цьогорічна втрата близької мені людини. Прошу мою рідну Віроньку Білевич передати Тані моє глибоке співчуття.

20. XI.17

Беата вміє всюди сама давати собі раду, що мене дуже влаштовує. Сама їздила на цвітучий острів Пакетá і до Петрополіса, де пооглядала всі цісарські залишки. Завтра відлітає до Сальвадора в Багії й ми прощаємось.

Переді мною тепер ще велика передріздвяна програма. 26. XI. на латинське свято Христа-Короля збирається в мене на вечерю група друзів з Кабо-Фріо: Руй і Селія, Жуліо, Марія-Люїза, Тереза, Іляна, Інґе й Ґраса. Дрібні дарунки вже приготовані, але господиня ще мусить впоратися з ябчанкою, налисниками (надіваними меленим м'ясом і оливками), грибною поливою й лакоминкою з йогурту, кокосових стружок і желатини.

Опісля ще музично-малярська зустріч (Адіяна, Марія-Люсія, Сонья, Сесілія, Жадер,

10. XII.) і врешті 21.XII. – святкування дня народження Женіньї й Андрé.

Я вже в різдвяному підсонню.

24.XI.17

СУЛТАН І БРАНКА

Я знаю, що ти бажав би
Бути султаном,
Щоб я і мої три подруги
Розчісували твою бороду,
Малювали тобі нігті,
Натирали спину олієм з евкالیпту
І гріли твою постелю...

Але нам до вподоби
Той молодий емір,
Який червоніє, коли повертаюся
До палати з базару з кошиком персиків.

Або хоч би той погонич верблюдів
З лукастими бровами
Й усмішкою, за якою світяться
Два ряди хижих зубів,
І з яким було б цікаво

Лежати в гамаку й слухати
Казок 1001-ї ночі...

*

Султан відповів, щоб Бранка й Рабині
вважали, бо спілкування з еміром і погоничем
верблюдів може мати інше закінчення, ніж
слухати казок, на що Бранка відрекла, що
більше слід уважати на бородатого Султана...

27.XI.17

НЕЧЕМНИЙ ВІРШ

Юний Чорт якось замотався в сині коси Святої
Коралії
І тепер порядному дідькові слід одружитися.

Люципер ображений, курить пекельну люльку:
«Скільки тут свійських красунь, а вибрав якраз
чужинку...»

Друзі-антипки беруть молодого на смішки:
«У твоєї Коралії ювілей двох тисячоліттів!»

З гідністю відказує їм товариш забав і розваги:
"У коханню не поступаюь Президентові
Франції!».

Свята Коралія замоталася в кучері юного
Чорта
Й роздумує, що на вінчання треба верховного
дозволу,

Одначе, зовсім можливо, що Ватикан
поцікавиться
Віртуальним союзом з пекельними властями,

Адже на авдієнції в Папи гостював також
недавно
Глава московського православ'я, Патріярх
Кирило...

Закохані мріють, що їх чортеня незадовго
Співатиме грегоріянські хорали в Сікстинській
капелі,

Учащати в ательє богомазів геніяльної Емми
Й писати любовні поезії, як Тарнавський чи
Карабович...

2. XII.17

Султан відповів віршем, що йому властиве:

Ти, Хмаринко, відважно написала
«Нечемну казку»,
Її вичитує Рим уважно
Під кутом моральним і астральним
І готує на тебе анафему,
Тобто монастирські ґрати.

А в пеклі бажають тебе припикати за коси
І вилами вимахують біля носа,
Бо казка хоч невинна – нечемна...

Я відповіла «ВІДПОВІДДЮ» на відповідь:

Ватикан уміє сміятися
І засміється з «Нечемної казки»,
Бо добре обізнаний з жартами.

Не усміхнеться на неї
Москвин Патріярх Кирило,
Й кине мені анатему.

Вона, однак, мене не обходить:
Моя Церква не кадить Люциперу,
Й душі святих поетів мене захищають.

5.XII.17

Старанням малярки Христини Гранджер виходить у Канаді французькою й англійською мій «Молебень до Богородиці». Подробиць не знаю, але дала свою згоду на друк, бо округлини перекладів, що мені переслані, мене задовольняють. Може ці видання зі співпрацею малярки матимуть якусь глибшу місію.

7.XII.17

XXX

Ти не сумуй, що відцвіла
Ромашка в твоєму саду,
Її вже кличе зима...
Тобі юна мальва розквітла
І трелями солов'я
Затулить любовну рану.

10.XII.17

У мене з Т.К. гарне, приязне спілкування, хоч з ним завжди слід рахувати на якісь несподіванки.

Сьогодні гостюватимуть у мене мистецькі друзі, між ними малярка Марія-Люсія Фрейре й директорка музичної школи, Адріана Родрігес. Прийде також Жадер Брітто, колишній директор школи на фавелі, де я також колись добровільно працювала від 10-ї до 12-ї вночі... То був час юності й ідеалізму.

Еріка надіслала мені з Мюнхена інтернетом медитацію Гаятрі Мантра з гарними світлинами в природі, але це фільм на дві години. Як буде час, подивлюся. Розарій також є медитацією.

Зоя їде на латинське Різдво й Новий Рік до Англії, а Лада з чоловіком – до Австралії, де Наталя наступного року кінчає гімназійне навчання. Коли врешті появиться Зоїна монографія, ще невідомо.

17.XII.17

До музею Могилянки полетіло вже швидкою поштою 15 посилок. Надіюся сама надіслати туди левину частину свого інвентаря. Найцінніші речі повезу сама в трьох валізках і прошу в тому ділі небесної допомоги.

23.XII.17

ТИША З МОЛИТВИ
(О.С.)

Я не бажала цілувати
Золотих кучерів Святого Йоана
З готичного вівтаря в Брайзаху,
Мене вдовольняло його
Гусячопере Слово
На листку Апокаліпсиса,
Що провадило мене все життя
Різними континентами.

Приймаю його містичний дарунок:
Тишу з молитви,
Й бажаю, щоб і тебе наділяв
Благодаттю.

29.XII.17.

Нечайно прийшло запитання від Султана, чи то реальна ідея, щоб він разом із Бранкою приїхав до Ріо. Я завжди рада гостям і жду на потвердження задуму.

7.I.18

Минуло спокійне родинне Різдво і Новий Рік нового стилю. Прийшло інтернетом багато сердечних вітань, однак не дійшли всі мої посилки в Україну і ні одна з України до мене. Надіюсь, що долетять на Карнавал, а як ні, то на Великдень...

Українське Різдво я провела в медитації. Тадей надіслав гарні ікони й колядки. Він уміє бути уважливим, але його підсоння постійно мінливе і на нього не можна суцільно покладатися.

20.I.18

На Водохреща в Україні впав великий сніг, тоді, коли в Ріо розпочалася наша тропічна спека.

Я написала Султанові, що моє запрошення дійсне, що буду вітати гостей на летовищі, що в Бразилії не будуть мати ніяких видатків, і що відвезу їх до літака, коли будуть повертатися до Європи.

Султанова відповідь мала поетичний характер: згадав своє незнання чужих мов, побоювання, що літак може зі Вселенної впасти у вічність, і що доведеться в Холмщині писати любовні вірші й дивитися на довгу долину, облямовану довгою смугою лісу, замість спинатися на омріяний шпиль Корковадо, але що його рішення ще не остаточне...

Цікаво, що вирішить остаточне рішення...

Султан може бути чарівний, дотепний і доброзичливий. Усі ми трохи в ньому закохані, і він то вміє добре організувати на свою користь... Він надсилає нам усім любовно-еротичні майже однакові вірші з присвятами, і кому не хотілося б хоч трішки в них повірити в цьому безбарвному, безлюбовному світу?

Віронька Б. вважає, що стан закоханості дуже потрібний для самопочування, що він – стимул до творчості. Я вповні погоджуюся з цією ідеєю. Хай живе закоханість, як довго вона нікому не шкодить! Але найгірше, коли

закоханість перетвориться в безвиглядне кохання, і тоді вже нема ради...

До Могилянки, на щастя, таки долетів мій пакунок зі старими бразилійськими «сантіньюс», і я вже надіслала туди дві дальші важкі пачки. Своім особливим завданням тепер вважаю свій архів, який хотіла б, аби ще за мого життя дістався Україні.

Не знаю, чи Яркова Люда отримала відправлений швидкою поштою пакунок з речами, які можуть пригодитися. Люди не спішаються з повідомленнями, які потрібні висилачеві... Те саме стосується до бібліотек в Україні.

23.1.18

Як завжди, життя відкидає екстрими, і ми вдовольняємося золотою серединою...

24.1.18

Тадей написав, що греко-католицький календар у Польщі на 2018 рік надрукував добірку моїх віршів зі збірки «Молебень до

Богородиці». Маю враження, що сам Тадей був посередником.

13. II.18

Нині карнавал у Бразилії і день Татової смерти... Султан розсмішив мене віршем «Високі трави», за що я йому вдячна. Так смерть переплітається з життям... Наскільки його поезії мають колективне призначення, вони траплять на своїй еротичній відвазі й мають радше гумористичний характер. Вірш «Високі трави» має таке закінчення:

«Я здирав з тебе сукню,
Яку ти вдягнула для мене
Присутня в мріях».

Я відписала в такому самому завадітському тоні:

«Тепер я ходжу в подертій сукенці,
Папуга з мене сміється до рана.
Вона не знає, яке блаженство
Приносить часом маленька втрата...».

Султан обіцяв відшкодувати мою втрату на базарі побіч Преображенської церкви у Львові.

Так ми осолоджуємо собі щодення.

МІОК святкує «День книжки» й Ірина Ключковська просила дещо для роздачі. Наскільки всі мої видання суцільно призначені на ту ціль, я просила Віру Б. зайнятися справою, і на її прохання написала кілька слів до своїх читачів:

Дорогі Друзі-Читачі!

Автор пише й видає книжку особливо для вас. Він хоче передати вам якісь надумані картини, враження, погляди, переживання, – одним словом бажає з вами спілкуватися, знайти у вас своїх однодумців чи співрозмовників. Без вас видання книжки не мало б жодного змісту.

Якщо моя книжка принесе вам якусь радість, якесь вдоволення, буду вважати свій задум оправданим і щасливим. ВВ

1.III.18

Вчора я закінчила свою наново відтворену поему ПРОФЕСОР ТАЛАЛАЙ, після того, як мій комп'ютер її вже майже закінчену безслідно проковтнув.

Завтра прийде до мене дорогий Вайнер і забере відразу чотири витинанки на чотири обкладинки нових видань, бо я в доброму творчому підсонню.

Уже надіслала 26 пакункків до Могилянки. Хотіла б сама полагодити справу свого інвентаря, щоб не залишати зобов'язань для Летісії.
Пересилаю 27-му посилку.

15.III. 18 Тадей має захист докторської дисертації в Київському Університеті. Молюсь за його успіх.

У Зоїньки далі не з'ясована дата видання монографії, на яку всі з тугою чекаємо

23.II.18 прийшло летунською поштою
23.XII.17 переслане різдвяне привітання від Івана Дзюби. Така «квапливість» пошти

переконує, що спілкуватися можна ще тільки інтернетом, або телепатією.

Моя вірна Віронька Білевич надсилає мені всі важливі новини з України, особливо зі Львова, так що я відчуваю себе вже однією ногою там...

9.III.18

Цьогорічну Шевченківську Премію дістане Емма Андієвська. Дай їй Боже все, що гоже!

Я здала поему «ПРОФЕСОР ТАЛАЛАЙ» до друку.

Пишу далі поезії, але з однієї задуманої книжки вийдуть дві окремі, бо в них різний характер.

Тадеева дисертація – про Нью-Йоркську Групу Поетів (точної назви не знаю). Проф. Олександр Астаф'єв у листі до мене хвалив у ній розділ про мої «Жіночі маски».

11.III.18

Назва Тадеєвої дисертації , що її він надіслав учора, – «Міфопоезія Нью-Йоркської Групи».

Тим часом я пересилаю до Могилянки 27-му пачку швидкою поштою. Радію, що посилки доходять, хоч зі спізненням і не суцільні, бо дещо з них хтось, мабуть на митниці, вибирає собі на пам'ятку...

Ще яких 5 – 6 пачок і залишаться тільки великі речі (піяніно, бандура, марокканська шафка з моїми виданнями й столик, низький стіл, табурет і стільчик з кахлями, індіянський птах, мої два портрети (Зоїн і Гуцалюковий) і картини. Ці речі доручу якійсь транспортній компанії.

Залишу собі ще херсонську ікону Богородиці, хрест від професора Штайнбюхеля й Ангела Хоронителя з Перу, як також керамічний вертеп від Мами.

Мимо того, що моє житло стане обідране з музейних цінностей, хочу залишити його для Летісії в естетичному вигляді, бо вона дістане

все не конечне для музею, що я бажаю ще сама гарно розмістити по стінах і спорожнілих полицях.

Розіславши по світу також свої останні видання, вважатиму свій обов'язок сповненим.

Тим часом Женінья клопочеться своєю після смерти сестри Антоньети спорожнілою хатою в Маріка, яку треба продати. На її голові всі родинні й домашні справи, і взагалі не уявлю собі, як виглядала б та родина й її помешкання без Женіньї. Вона не тільки Ангел Хоронитель нас усіх, але ще й рішучий Архангел Михаїл, який має на всі справи відповідні слова й дії.

16.III.18

У Києві відбувся успішний захист Тадеєвої докторської, і Юлія надіслала його тріумфальну світлину з друкованою дисертацією в одній і новоздобутим (бо як святкувати без ще одного здобутка для своєї колекції?) гуцульським куманцем у другій руці.

Христина Гранджер надіслала нововидану книжку «Mary and the Incarnation» з перекладом однієї моєї поезії з «Молебня до Богородиці». Католицьке видавництво в Канаді має труднощі з виданнями. Книжка друкувалася в Китаї.

Медичний факультет в Івано-Франківську, спровокований фільмом про Тата, надісланим Анджеєм Ходацьким, збирається відсвяткувати Татове 120-річчя (18.IX.). Я зі свого боку тихо відсвяткую в соборі Святого Юра у Львові. Від усяких голосних святкувань задумую відмовитись. На це вже маю право.

До Зої ніяк не можу додзвонитися. З останньої розмови між Вірою Білевич і Романом Яцевим розумію, що монографія вийде друком щойно в вересні, то означає, що не зустрінемося цим разом у Львові, хіба, що мені доведеться повторити свій лет у вересні...

14.V.18

Сьогодні день Зоїного народження, і я знов намарне намагаюся добитися до якогось контакту, бо Лада з чоловіком без інтернету

в тестя на півдні Франції, а Зоїн телефон не дає
получення.

Женінья вже три дні допроваджує до
порядку дім у Маріка́ для продажу, а я тут,
наче билиночка в полі, полагаджую перед
відлетом сама конечні справи. Як бракує
людині очей! Навіть для таких банальних
справ, як ліпити вареники!

«Печерні малюнки» майже готові до друку,
але я не знаю, чи вдоволена зі збірки, так як
без сумнівів була з «Професором Талалаєм».
Перешлю Юлі, щоб виловила можливі
«друварські чортики», але з виданням ще
почекаю, принаймні до повороту з України.

До Могилянки підуть перед моїм відлетом
тим часом останні (36 і 37) посилки. Більшими
речами (піяніном, бандурою, марокканською
шафкою з моїми виданнями, картинами)
займеться по моїм повороті до Ріо-де-
Жанейро якась транспортна компанія.

Тадей розсмішив мене сьогоднішнім листом
в «Інтернеті»:

«Дорога пані Віро!

Світ у віртуальному сенсі малий, але в
справжньому – дуже великий і складний.

Тому, маючи хвилинку часу на летовищі в Парижі, підійдіть на поетичну каву з блокнотом і ручкою, щоб написати вірш, під яким буде стояти магічне слово: Париж!»

28.V.18

Я завчасу купила летунський квиток на 2-ге травня. На 4-те домовилася з Музеєм Літератури про презентацію «Вселенної Містерії».

Коли напередодні ввімкнула комп'ютер, побачила повідомлення від Air France, що компанія від 2-го травня починає штрайк, що можна безплатно перенести лет на пізнішу дату і що єдиною можливістю дістатися тим часом до Києва є сьогодні, себто 1-го травня, бо залишилося ще місце в літаку... Вправді завтра правдоподібно була б ще можливість добратися до Парижа, але без сполуяення до Києва.

Я вирішила негайно відлітати сама на півсвіту.

Забрала свої вщерть наповнені вишивками й керамікою валізки й поїхала на летовисько «зі

страхом Божим», що скаже київська митниця, яка вже декілька разів вибирала собі пам'ятки з моїх швидкою поштою пересланих пачок для Могилянки (такі, як мальовану італійську порцеляну чи мосяжний лускоріх від Ярослава), як зареагує вона на амфору з павою старого Цвілика, на відьму з «брилянтовими» зубами й дві віли авторства Слави Геруляк, на гайдамаку Івана Марчука, преруанських бичків, ягуара з Нікарагви й інші дорогоцінності...

Лет, як завжди, був довгий і томлячий, однак я відчувала небесну долоню над своєю головою.

Київська митниця мною зовсім не цікавилася і я впала в обійми завідувачки відділу рідкісних книг і музею Могилянки Таїси Сидорчук і моєї ластівочки Юлі Григорчук, що були повідомлені про мій прилет.

Мене привітала китиця бузку з Могилянки, Либедь з братами впливли на човні назустріч, на золотих банях загоріло сонце, каштани позасвічували всі свічі.

Спершу ми подалися до музею Могілянки, щоб вибрати з валізок кераміку, любовно позавивану в мої особисті речі, а потім я з Юлею опинилася в готелю Міністерства, в кімнаті з двома ліжками, але, на жаль, без крісел, так, що майбутні гості могли сідати, або лягати, як хто забажав.

На другий день ми пішли до Могілянки оглянути мої дарунки, розміщені вже частинно в скляних шафах.

Нас привітали кавою й тістечками веселі працівниці бібліотеки й музею. Я могла переконатися, з якою увагою в Могилянці дбають про надіслані речі, як гарно оправлені й збережені мої книжки. Юля зробила багато світлин і дещо з них залишиться в цих спогадах.

На другий день у Музею Літератури відбулася презентація моєї «Вселенної Містерії».

Прийшли конвалії, бузок з тюльпанами й забрали слово.

Спершу Юля, я і Віра Білевич, що приїхала до мого товариства зі Львова, зустрінулися з

професором Хмельницького університету Віталієм Мацьком і оглянули виставку Василя Стуса в головній залі Музею.

Опісля привітань, обіймам і поцілункам не було кінця. З'явилися мої давні друзі, що вже є світилами: Богдан Горинь, Галина Севрук, Валерій Шевчук, Софія Майданська, Сергій Борщевський, давній посол у Бразилії Юрій Богаєвський, Михайло Сорока, й стільки інших дорогих мені осіб, особливо також молоді, що поцілунки відмолодили мене на яких сорок років.

Доповідам, а потім – світлинам не було кінця і все то стало записане в книзі премудрости Музею, тому не буду того повторяти, що перетворило мою дійсність стараннями пань Галини Сороки й Галини Болотової в чудесну казку з овертюрою скрипкової небесної музики.

Особливою радістю мені було пережити ті хвилини в колі моїх трьох ластівочок, які тріпотіли крилами: Юлі Григорчук, чудової доповідачки Олі Смольницької і Наді Гаврилюк. Юля перечитала мою доповідь.

СЛОВО 2018

Я живу в країні, яка за своєю цивілізацією належить до 3-го світу. Давня її столиця Ріо-де-Жанейро тратить у щоденних нападах і рабунках на вулицях, в автобусах і в приватних садибах стільки людей, що й Україна в сучасній війні з Росією.

Хотілося б, щоб Європа, а особливо Україна, були для Бразилії, яка існує як відома у світі країна щойно від 16-го століття, світилом давньої європейської культури з її духовними й моральними надбаннями, справедливістю, чесністю, й посвятою – виявом справжньої любови.

Адже існує в природі якась еволюція, якась ушляхетнення, що повинно правити молодшим державам як гідний до наслідування взір, так само, як і в родині батьки мають бути прикладом для своїх дітей, замість годувати їх моральними дороговказами, якими самі вони не користуються.

Я знаю історичну несправедливість, що століттями діялася й далі діється Україні, бо

сама вважаю себе її жертвою, але
признаюся, що не все прокляття звалилося
на нас з чужої руки.

Кожна одиниця має битися в груди й
запитувати себе: чим я провинилася перед
народом, перед родиною, перед своїми
сусідами й друзями, не дивлячись, чи інші так
діють.

Тільки духовно-моральне відродження всіх
українців, особливо моєї особи, може
врятувати Україну від загибелі, і в тому нема
сумніву.

Звертаюсь особливо з проханням до нашої
молоді, джерела нашого майбутнього, щоб не
закидала пустоцвіттям своїх дорогоцінних
років, щоб наші культурні здобутки: наша
література, наша музика, наше мистецтво не
прикрашували чужий олтар.

З надією, яка не покине мене до останнього
дня мого життя, я вірю в святу, вільну й
щасливу Україну.

Віра Вовк

Після короткого, сердечного спілкування з родиною (Людмилою Дольною й Зореславою Нижник) і ще деякими друзями, я відлетіла до рідного Львова, де після київської майже бразилійської погоди попала в давньовідому львівську сльоту. Але хто думав про неї, коли навколо засяли лиця Оксани Галаник з Роксолянкою, Ігоря Калинця, рідного Юрасика Боднарука, що прилетів з Канади на родинну зустріч?

Вона відбулася в садибі Вовчиків (Боднаруків) з традиційними деревами, і між присутніми були також рідні з Ужгорода, Канади й Польщі. Ми відсвяткували нашу зустріч сердечно й коротко, що оправдане віком найстаршої особи в родині...

Окремо з Івано-Франківська приїхав Андрійко Дольний і привіз мого дорогого Бурмилка Ореста, та ще свою Віруню (скільки Вір у нашій родині!) з новоспеченим чоловіком Романом.

На мене ждали ще інші відвідини й зустрічі: з домінії літератури (Ігор Калинець, Андрій

Содомора, Магда Дзвін) і з домінії музики (Стефанія Павлишин, Олександр Козаренко, Славко Нудик і давній друг Леонід Грабовський, який приїхав особливо на ту зустріч з Києва).

Мило було по-рідному поспілкуватися з дорогими Оксаною і Роксолянкою, Юрієм Волощак, від якого маю на пам'ять медаль з чайкою, Іриною Ключковською, Ромою Тушницькою й Тамарою Желізко, постійними товаришками моєї Віроньки чи Вірлени, як її називає Тадей Карабович, що всім нам вигадує імена, наприклад Юлі – Ходяча Конвалія, а мені – Вишивана Хмаринка.

На жаль, він також і цього року не міг приїхати до Львова, що рівнож не вдалося дорогому Анджеєві Ходацькому, хоч оба вони є завзятими поклонниками вареників зі сиром на Віриному гостинному столі.

В неділю тринадцятого травня засяло золоте сонце і Хмаринка в вишиваній блюзці змогла піти, правдоподібно останній раз у життю, на українську Службу Божу в соборі Святого Юра й подякувати Господу, що її українська подорож так прекрасно здійснилася.

Дивлюся, як черешня з вітром танцює,
Як хмари пливуть по блаваті,
Я в рідному Львові на Вознесіння,
Загорнена в благодаті...

Після любовної опіки Галі Жолобак і Юлі
Григорчук та Оксани Бойчук на летовиську в
Києві знову довелося з відвагою кинутися в
обійми ефіра...

У Ріо-де-Жанейро ждала на мене вірна
Женінья.

31.V.18

І ось я вже знову на своїм сміттячку.

Відписую листи, пишу подяки, відсилаю обіцяні статті... До кінця року хочу надіслати всі більші речі з мого інвентаря Могилянці й видати ці спогади, щоб їх ще самій розіслати, куди годиться. Не хочу залишати ці справи для Летісії, а сама швидко трачу світло очей.

Біда з очима! Коли не поставлю щось на своє призначене місце, можу вважати його за пропаще!

Вчора взялася смажити деруни, але годі назвати те, що з того вийшло: якісь подерті шматки чогось неописаного, що зрештою оправдує їхню назву. Женінья сказала, що смачні, але я маю враження, що хотіла мене потішити.

На всякий випадок треба впоратися з розсилкою інвентаря й виданням решти початого в комп'ютері, тоді буду вважати, що сповнила своє життєве завдання.

Не вважаю, що варта продовжувати писати ці спогади, бо, правдоподібно, не буде нічого особливого для запису, а якщо буде – виручать

мене вірші, яким не треба великоформатної сторінки.

Надходить час, і з тим треба погодитися.

Я рада, що Зоїнька вдоволена зі своєї подорожі в Україну і що її монографія вже підписана до друку. Вправді ми цього разу не зустрілися, але колись зустрінемося в вічності, хоч – хто зна? Різні несподіванки бувають на світі! Не хочу закінчувати цих спогадів у мінорному тоні, хоч він мій улюблений у музиці.

РІВНОВАГА

Вже тихнуть гамори пташині

І легіт на листках мигдалю

Відмолює розарій.

Як гасне білий світ,

Запалюються зорі в небесах.

* * *

ПОЕЗІЯ МОЛОДОГО ПОЕТА

(Ярослава Фульмеса)

Сучасна поезія верлібру не має усталених форм, як сонет чи октава, не вимагає римів і метрів. Однак вимагає разом з оригінальністю природности, плинности і особливо доброго знання мови.

І тут можна робити закиди молодому талановитому поетові контемплативної, багатой на зміст і образність лірики.

Перш усього проблема мови.

Не можна взоруватися на постійних прогріхах сучасної преси, тільки на творах наших клясиків.

«Не люблю твою покірність» має бути «твоеї покірности»; «болото покор» – ужито в множині слово «покора», яке існує тільки в однині;
слово «видиво» є середнього, не чоловічого роду.

Таких прогріхів багато.

Ніхто не має нічого проти неологізмів, однак не може їх уживати в такій кількості, що

виникає якась дивовижна нова й частинно незрозуміла мова. При тому деякі з тих новотворів, як «пустопорожні» (голови) – невдалі, бо «пустий» і «порожний» – синоніми. Також такі слова як «обурливо» замість «обурено» показують, що авторів за всяку ціну йдеться про оригінальність, посвячуючи для неї добрий смак.

Було б бажане, щоб молодий поет дав більше уваги на плинність і логічність своїх гандрабатих рядків, і не ставив свого читача перед такими загадками як: «що проглянув я світ беззастережно все».

Мистецтво поезії – лет per aspera ad astra, що вимагає постійного шукання й самокритики. Це не повинно знеохотити справжнього таланту, тільки бути визовом для перемоги.

Віра Вовк

Д Р. М Е Д. О С Т А П М И Х А Й Л О С Е Л Я Н С Ъ К И Й

(Спогад для собору Святого Юра на прохання
о. Романа Кравчика)

Мій батько Остап Михайло Селянський народився 18. 09.1898 року в Рожнові на Снятинщині, де дід о. Григорій Селянський був якийсь час сотрудником парафії.

Звідтам він доїздив до гімназії в Коломиї, потім навчався в Станиславові й Відні.

Шіснадцятирічним хлопцем утік із дому до Українських Січових Стрільців, став хорунжим і був поранений у плече, на якому залишилася велика близна. Пережив російський і польський полон, останній у Тухолі.

Після війни студював з матеріальною допомогою Митрополита Андрея Шептицького в Карловому університеті в Празі, який закінчив докторатом. У Празі одружився з моєю матір'ю, Стефанією Марією Звонк.

Після студій і нострифікації в Познані повернувся до Галичини й був якийсь час приватним лікарем Митрополита Андрея.

Опісля наша сім'я жила в Кутах на Гуцульщині, де батько працював лікарем. Він був глибоко гуманною і громадською людиною, належав до різних українських товариств, підтримував наші пресу й театр. Любив мистецтво, музику, а особливо – поезію.

Життя лікаря в малому «кутику», як він любовно називав наше містечко, не було легке. Батько мав щедрю долоню, бідних лікував даром і роздавав їм наше скромне добро. Населення дуже його любило, а гуцули складали пісеньки про нього.

Насправді він мріяв про наукову працю: хотів посвятитися дослідженням пістряка, але лікарська практика в Кутах і цілій околиці займала весь його час. Нераз був до краю виснажений, а до того журився, як йому з таким мізерним заробітком сплатити рентген, що його спровадив з Німеччини.

Після інвазії Галичини у 1939 році, повідомлений одним радянським полковником, що йому грозить розстріл, за одну ніч вирішив утікати. З ручним багажем моя родина подалась на Захід.

Ми опинилися в Німеччині, якій бракувало лікарів, бо вся молодь була в війську. Батько дістав працю в дрезденському Патологічному інституті Фрідріхштадта, опісля в хірургічному відділі лікарні Гергардта Вагнера. Там він мав нагоду зустрінути українців, що їх силоміць вивезено на працю до Німеччини. Він допомагав їм, піклувався їхніми дітьми, і ще напередодні своєї смерті, як мені пізніше написала шкільна товаришка Франціска Манн (племінниця письменника Томаса Манна), він на руках зносив до бомбосховища важкохворих дітей.

13.02.1945 року батько загинув як жертва летунського тотального налету на Дрезден, бо відмовився перервати почату операцію і зійти до бункера. Його тіло похоронено в спільній могилі жертв бомбардування на Гайдефрідгофі в Дрездені.

Я мала надзвичайний привілей жити біля нього дев'ятнадцять років. Я горда за нього. Може в інших обставинах він став би науковцем і винахідником на добро людства, але ледве чи міг би дати йому більше серця.

Таке життя вважаю завершеним і щасливим.

У 2015 році польський лікар і письменник Анджей Ходацький захопився розповіддю про мого батька і написав фантастичний роман «Doktor Selian'ski», що його переклав на українську мову др. філ. Тадей Карабович під назвою «Лікар Селянський».

Др. Ходацький їздив по різних країнах з доповіддю про мого батька. Він був у Дрездені, куди завіз пам'ятну таблицю про нього й вінок зі синьо-жовними стрічками на могилу, та привіз звідтам до Львова у дорогому реліквіярі землю з неї для собору Святого Юра.

Заходом церковних властей і громадської ради «Святий Юр» реліквіяр посвячено 31-го травня 2017-го року й приміщено в ніші поруч могили Митрополита Андрея Шептицького.

(Віра Селянська (Віра Вовк)

